భీష్ముడి పెళ్ళి

పడకకుర్చీలో నడుంవాల్చి సిగరెట్ కాలుస్తూ, ఆలోచిస్తున్నాడు ప్రభాకరం. పెళ్ళిచేసుకొన్న తన స్నేహితుల్ని ఒక్కొక్కర్నే జ్ఞాపకానికి తెచ్చుకుంటున్నాడు.

'సూర్యచంద్రరావుకు పెళ్ళయి నాలుగేళ్ళన్నా కాలేదు. అప్పుడే ముగ్గురు పిల్లలు. మూర్తి పెళ్ళయిన ఏడాదికే పిచ్చివాడయి పోయాడు. సుభద్ర పెళ్ళయిన ఆరేళ్ళకు, అత్తతో పోట్లాడి, బావిలోపడి చచ్చిపోయింది. కాంతమ్మక్క ఒక జీవచ్ఛవం! సుబ్బరామయ్య అల్లుడు ఆయన కూతుర్ని పెళ్ళిచేసుకొన్న పాపానికి ఆయనకు బానిసగా పనిచేస్తున్నాడు. అతణ్ణిచూస్తే యెవరికైనా జాలేస్తుంది. కానీ అతను మాత్రం తను సుబ్బరామయ్యంతటి ఘరానా మనిషి అల్లుడిననే గర్వంతో మురిసిపోతూ వుంటాడు. ఆ గొప్పకోసమే అంత అడవ చాకిరీ చేస్తూకూడా తృప్తిపడుతున్నాడేమో! ఆ పెళ్ళి చేసుకోనప్పుడు, అతను ఎవరికీ లొంగని పొగరెక్కిన ఆంబోతులాంటివాడు,

బాబాయి కూతురు సరోజ పెళ్ళవకముందు ఉత్సాహంతో త్రుళ్ళిపడుతూ ఉండేది. ఇప్పుడు నలుగురు పిల్లల్ని కనేసి పిచ్చెత్తిన స్కెలిటన్‌లా తయారయింది. ముష్టిదికూడ ఇంతకన్న మంచి బ్రతుకే బ్రతుకుతుంది. తను మనిషిననే విషయం ఎప్పుడూ మరచిపోదు. ప్రాణంమీద ఆశతో, ఆత్మ విశ్వాసంతో నడుస్తూ వుంటుంది. సరోజ నడుస్తూ వుండగా

చూస్తే కడుపులో ప్రేవులు డోక్కుంటాయి. హఠాత్తుగా కళ్ళుతిరిగి క్రిందపడాల్సి వస్తుంది. ఇలా ఎందరైనా వున్నారు.

వీళ్ళందర్నీ చూస్తూకూడా యెలా పెళ్ళిచేసుకోవడం? మనిషి జీవితం అర్థంకానంత వరకు పెళ్ళిచేసుకోకూడదు. అలా అనుకుంటే జీవితం ఎప్పటికీ అర్థమయ్యేలా లేదు. నిజానికి తనలాంటివాడు పెళ్ళికి అనర్హుడు.

తన సంపాదన తనొక్కడికే చాలదు. తను పెళ్ళిచేసుకొని కాపురం పెడితే, ఇద్దరూ కష్టాలనుభవించాల్సిందే.

తెలిసి, కావలసి కష్టాల్లో ఇరుక్కోవడ మెందుకు? పెళ్ళయి పిల్లలుపుట్టి, సంసారం పెద్దదయి, జీతం చాలకపోయి, అకారణంగా మనసు చెడిపోయి, నిత్యం ఇంట్లో పోట్లాడుతూ, చికాకుపడుతూ, ఇంటిని, జీవితాన్ని నరకంగా చేసుకోవడ మెందుకు?

ఒక్క ఆర్థిక కారణాలేకాదు. ఆ వచ్చే భార్య అనుకూలవతే అవుతుందని గ్యారంటీ ఏముంది? పోనీ తనైనా బుద్ధిగా దయగా స్నేహంగా వుండబోతాడా? అప్పటికి తనూ దుర్మార్గుడు కావచ్చు. ఎంతమంది మారిపోవడంలేదు. పరిస్థితులు ఎంతమందిని క్రూరుల్ని చేయడంలేదు.

తనభార్యకు తను అర్థం కాకపోవచ్చు. తన అలవాట్లు నచ్చకపోవచ్చు. తన 'జీవనస్థాయి' ఆమెకు తగ్గకపోవచ్చు. తన ముఖం ఆవిడకు వికృతమూ, భయంకరమూ కావచ్చు. ఆమె మాటతీరూ తనకు నచ్చకపోవచ్చు. ఏదీ ఇష్టపడకుండా తప్పనిసరయి. 'ఎడ్జస్ట్' అయి ఒకసీటులో ఇద్దరు ప్రయాణీకులు ఇరుక్కు కూచున్నట్లు ఏం జీవితమది? రోత...

కంపు...! ఎందుకలాంటి దాంపత్య జీవితం! పెళ్ళి చేసుకోవడమంటే, శాంతిని, ఖూనీ చేయడమే అవుతుంది. పెళ్ళి చేసుకొని కలతలతో, కష్టాలతో, క్రుళ్ళిపోతున్న జీవితాలు వందలు, వేలు కనిపిస్తున్నాయి. ఎక్కడో షికారెళ్తే కొత్త దంపతులు కనిపిస్తారు—నవ్వుతూ, త్రుళ్ళిపడుతూ...! వాళ్ళు గతకాలపు జీవితాలకు నమూనాలు- లేదా రాబోయే శుభదినాల జీవితాలకు నమూనాలు. అంతే. వాళ్లయినా ఎన్నాళ్ళలా వుంటారు...సమస్యలు మీదపడి నలిపి నాశనం చేయవా?...వాళ్ళ ఆనందాన్ని మ్రింగి, జీవితాన్ని ధ్వంసం చేవావా?

ముఖ్యంగా తనలాంటి మధ్యతరగతి వ్యక్తి పెళ్ళి చేసుకొని పిల్లలు కనడానికి అనర్హుడు. ఇప్పుడు కాలం కొంత ప్రశాంతంగానే గడిచిపోతుంది. దాన్ని నాశనం చేసుకోవడమెందుకు? ఎవరెంత బలవంతం చేసినా లొంగకూడదు. మిత్రులతో ఇదే చెప్పాడు. తను పెళ్ళి చేసుకోనుగా చేసుకోనని అరిచాడు. వాదించాడు. స్నేహితులూ వాదించారు. దాంపత్య జీవితంలో ఎంత ఆనందం, ఎంత ప్రశాంతత వుందో ఉదాహరణలతో మహామహుల మాటలను ఉటంకించి, వివరించారు. శృంగార జీవితంలో మనిషికిలభించే ప్రశాంతత, తృప్తి ఇంతింత కాదన్నారు. పురుషార్థాలలో కామమొకటి గనుక పెళ్ళిచేసుకొని పిల్లల్నికనడము పురుషుని ధర్మమని,దానినతిక్రమించడం పాపమని, హెచ్చరించి, వినాశానికి లోనుకావద్దని ఉపదేశించారు. బ్రహ్మచారి ఏయేపాట్లు పడాల్సి వుంటుందీ చిలవలు పలవలుగా చెప్పి భయపెట్టి చూశారు. జుట్టూ

జుట్టూ పట్టుకునేవరకు వాదించుకున్నారు. రోజుల తరబడి అలా వాదోపవాదాలు జరిగాయి. తేలింది సున్న! వాళ్ళ అభిప్రాయాలు వాళ్ళవే అయినవి. తన నిశ్చయం తనదే అయింది.

దరిమిలా ఉద్యోగంలో ప్రవేశించిం తర్వాత కూడా ఎన్నో జీవితాల్ని తను పరిశీలించాడు. భార్యాభర్తలమధ్య కలతలు...అనుమానాలు, ఆర్థికపు వొడిదుడుకులు, అభిప్రాయ భేదాలు, అభిరుచుల్లో తేడాలు, ఆత్మల అంతరాలు భిన్న స్వభావాలు, ఒకరిపనికి, ఒకరిమాటకు ఒకరు అడ్డు పడటం, కలహించుకోవడం, మానసిక ఆందోళనకు గురి కావడం, పిచ్చెత్తడం...అత్తాకోడళ్ళ పోట్లాటలు, ఇల్లంటే భయపడే మగవాళ్ళు, పుట్టింటికి పారిపోయే ఇల్లాళ్ళు. భర్తల్ని విషంపెట్టి చంపేసే భార్యలు, భార్యల్ని ఖూనీచేసే భర్తలు...ఒకరి బంధువుల్ని ఒకరు అవమానపరచడం, పిల్లల్ని పెంచలేక పోవడం, వాళ్ళను సరయిన మార్గంలో పెట్టలేక 'జాతి'నే నాశనంచేస్తున్న పాపాత్ములు; తమపిల్లల్ని కౌడీలుగా. దుర్మార్గులుగా, అసమర్థులుగా, పిరికి పందలుగా కురూపులుగా, కుచ్చితులుగా, చచ్చులుగా తయారుచేస్తున్న తల్లిదండ్రులు తెలీని పిల్లలు, తల్లులే తెలీని పిల్లలు, ఎన్నియెన్ని యెన్ని...యెన్నెన్ని, యెన్నన్ని..." అతని బుఱ్ఱ వేడెక్కిందిః మరో సిగరెట్ ముట్టించాడు,

◆ ◆ ◆

రోజులు గడిగాయి. ప్రభాకరం పెళ్ళి చేసుకోలేదు. చేసుకోవాలనే ఉద్దేశమూ కలగలేదు. స్నేహితులు, బంధు

వులు, ఆడపిల్లల తండ్రులు...తమ ప్రయత్నాలు విరమించ లేదు. 'యోగ్యుడైన' ఒక యువకుడు బ్రహ్మచారిగా వుండి పోవడం 'సంఘ' దౌర్భాగ్యమని ఎంచిన పెద్దలిద్దరు వారం రోజులు అదేపనిగా ప్రభాకరంమీద దండెత్తి...ఓడిపోయి, పారిపోయారు. మిత్రుడొకడు ఒకోసారి 'దస్తా' కాగితాల్తో ఉత్తరాలు రాసి, చివరకు ఆ ఉత్తరాలను అతను చించి చూడటమే లేదని తెలుసుకుని, తనను తాను నిందించుకొని తొకముడుచుకొని వూరుకొన్నాడు.

ప్రభాకరం ప్రసిద్ధుడయ్యాడు. 'బ్రహ్మచర్యం' ఎంత ఆరోగ్యకరమైనదో, ఎంత మంచిదో వివరిస్తూ, వివిధ పత్రికలలో వ్యాసాలు, నాటకాలు రాసి ప్రచురించి, ప్రదర్శింపించాడు. ఉపన్యాసాలిచ్చి అనేక యువ బ్రహ్మచారులకు ప్రోత్సాహం కలగజేశాడు. అనేక దూషణ, తిరస్కారాలను ఎదుర్కొన్నాడు. వాటిని ఖాతరు చేయకుండా తన దీక్షను నిలుపుకొన్నాడు ప్రభాకరం.

క్రమంగా అతని 'సర్కిల్' వేరయిపోయింది. బంధువులు, ఆత్మీయులు, హితులు...దూరమై ఒక కొత్తవర్గం అతనిచుట్టూ చేరింది. క్రమంగా 'పెళ్ళినిగురించి' 'జీవితాన్ని' గురించి ఆలోచించడం మానేసి, తను ఏర్పరచుకొన్న అభిప్రాయాల్ని ప్రచారంలోకి తీసుకురావడానికి మాత్రమే కాలాన్ని వినియోగిస్తూ వుండిపోయాడు.

◆ ◆ ◆

ఒకరోజు సెలవునాడు ప్రొద్దుట, కాఫీ త్రాగి కిళ్ళీ నములుతూ కూర్చున్నాడు ప్రభాకరం. పడకకుర్చీ అనే

కనకపు సింహాసనం మీద విజయవంతుడైన 'బ్రహ్మచారి చక్రవర్తి' కూర్చున్నాడు. అప్పుడే పోస్టుమేన్ ఒక కార్డు తెచ్చి త్వరత్వరగా నడిచి వెళ్ళిపోయాడు. ప్రభాకరం తనకూ పెళ్ళిచేసుకోవద్దని సలహాయిచ్చి, వొప్పుకోకపోతే తంతాడని కాబోలు అతడు పారిపోయాడు! ప్రభాకరం అతని కంగారుచూసి నవ్వుకుంటూ, కార్డులోని గుండ్రని అందమైన అక్షరాలమీందికి దృష్టి సారించాడు.

"డియర్ భీష్ముడూ,

భయం భయంతో నీ కీ ఉత్తరం రాస్తున్నాను. ఇక్కడికొచ్చి తంతావేమో నని భయం! నేను లక్షణంగా పెళ్ళి చేసుకొన్నానని వినయంతో విన్నవిస్తున్నాను. క్షమించు...అందరిలాగే నేనూ నీకు శుభలేఖ పంపలేదు. నువ్వు శుభలేఖలుచూసి చాలా ఏళ్ళయిందనుకుంటాను.

నాకు ఈవూరు బదిలీ అయింది. నువ్వు మరికొంత దగ్గరయ్యావు! మా శ్రీమతి ఇప్పుడు ఇక్కడే వుంది. నువ్వొక సారి మా యింటికి రావలసిందిగా కోరుతూ ఆహ్వానిస్తున్నాము. వీలయినంత త్వరగా బయలుదేరి రాగలవని నమ్ముతాను.

నీ, కృష్ణమూర్తి"

టక్ మని లేచాడు ప్రభాకరం. పర్స్ తీసి జేబులో వుంచుకొని ఇంటికి తాళంవేసి వీధిలోకి వచ్చాడు. పరుగెడుతున్న రిక్షాను కేకవేశాడు. అర్ధరూపాయి ఎక్కువిస్తాను, ట్రయినుకందివ్వమన్నాడు. రిక్షావాలా 'రైట్' అన్నట్లు

తలవూపాడు. రిక్షా ఎక్కాడు. రిక్షా తారురోడ్డుమీద జారుతూ తుఱ్ఱుమంది.

♦ ♦ ♦

తన ఎదుట నిటారుగా నిల్చున్న ప్రభాకరాన్ని చూసి నిజంగా మూర్ఛపోయాడు కృష్ణమూర్తి. ప్రభాకరం కంగారు పడి, నీళ్ళకోసం ఏదో వంటగది కనిపిస్తే పరుగెత్తాడు. అక్కడో సుందరాంగి తనలో తాను రాగం తీసుకొంటూ, సన్నగా నవ్వుకొంటూ కూర్చుని ఎఱ్ఱని టొమేటో పళ్ళ తోలుతీస్తూ వుంది. ఒక్క నిముషం నిలిచి ఆ ఎఱ్ఱని వేళ్ళ కదలిక గమనించి, ముందుకురికి, గ్లాసుడు నీళ్ళు తీసుకొన్నాడు. ఆ అమ్మాయి హడిలిపోయి వెనక్కు పడిపోయింది.

నీళ్ళు తెచ్చేసరికి కృష్ణమూర్తి లేచేశాడు.

జాలిగా మిత్రుడికేసి చూశాడు. ప్రభాకరం నవ్వాడు. కృష్ణమూర్తికూడా నవ్వుతూ పైకిలేచి ప్రభాకరం చేతులు పట్టుకొన్నాడు.

"ఇదిగో మా ప్రభాకరం"—అన్నాడు కృష్ణమూర్తి, దూరంలో బెదురుతూ గోడకు అంటుకుపోయి నిల్చున్న తన భార్యకేసి నవ్వుతూ చూస్తూ.

"ఎవరో అనుకున్నా! నిజంగా హడలిపోయాను. కూర్చోండి. ఇద్దరూ చాలమంచి పనిచేశారు గానీ...ఒక్క నిముషం కూర్చున్నారంటే, కాఫీ యిస్తాను" అని ఆమె లోపలికి వెళ్ళింది,

మిత్రులిద్దరూ కూర్చున్నారు.

"ఇంత హఠాత్తుగా దిగుతావనుకోలేదు. అయితే తప్పకుండా వస్తావనిమాత్రం అనుకున్నాం. ఎందుకంటే పెళ్ళయిన స్నేహితులమీద దేగదా...నీ పరిశోధనలు! అందుకని తప్పకుండా వస్తావనుకొన్నాను. ఏమిటి విశేషాలు? ఇంకా బ్రహ్మచారిగానే వుండిపోవా లనుకొంటున్నావా?" అన్నాడు కృష్ణమూర్తి.

ప్రభాకరం మాట్లాడలేదు. చిరునవ్వు నవ్వాడు. బల్ల మీది సిగరెట్ నుంచి ఓ సిగరెట్ తీసి వెలిగించాడు. కృష్ణమూర్తి కొకటి అందించాడు. అతను తీసుకోలేదు.

"ఈమధ్య సిగరెట్లు తగ్గించేశాను. ఇంకా తగ్గించేస్తాను..." అని ప్రభాకరం కళ్ళలోకి చూశాడు.

"ఇంకా ... మానేస్తాను. గొప్ప నీతిమంతుణ్ణయిపోతాను ... చచ్చిపోతాను..." అని పూర్తిచేశాడు ప్రభాకరం.

"చచ్చాం! ధోరణి ఇంకా ఏం తగ్గలేదన్న మాట! సరే సరే...అయితే మమ్మల్ని చంపేస్తావ్! నువ్వు వూరికే వదిలేరకం కాదు" అన్నాడు కృష్ణమూర్తి.

ప్రభాకరం సిగరెట్ పీలుస్తూ, పైకి రింగు రింగులుగా పొగ వదులుతూ, దాన్నే చూసుకొంటూ, అప్పుడప్పుడూ చిరునవ్వు చిందిస్తూ వుండిపోయాడు. కృష్ణమూర్తి మధ్యలో ఒకసారి ఏదో అనబోయి. వూరుకున్నాడు.

ఒక పెద్ద పళ్ళెంలో మంచినీళ్ళు, కాఫీగ్లాసులు వుంచుకొని జానకీదేవి నెమ్మదిగా వచ్చింది. పళ్ళెం బల్లమీద

వుంచగానే కృష్ణమూర్తి మంచినీళ్ళగ్లాసు అందుకొని గడ గడా తాగేశాడు. అతనికి మంచినీళ్ళే ప్రాణం! జానకీదేవి తన కాఫీగ్లాసు తీసుకొనివెళ్ళి కూర్చుంది. ప్రభాకరం, కృష్ణ మూర్తి కాఫీ అందుకొన్నారు.

కాఫీ త్రాగడం పూర్తయింది. కృష్ణమూర్తి జానకీ నవ్వుకొంటూ త్రుళ్ళుతూ వున్నారు. అక్కడ ఆనందం పర వళ్ళు త్రొక్కుతోంది. ఎప్పుడూ తీవ్రంగా ఆలోచిస్తూవుండే ప్రభాకరం ఇక్కడ వీళ్ళ మాటలలో కలిసిపోయాడు.

ఆ రాత్రి భోజనాలు తర్వాత పన్నెండు వరకు పిచ్చా పాటీ మాట్లాడుకున్నారు. మాటలమధ్యలో జానకి తన చెల్లెలు సుజాత రేపు ఉదయం మద్రాసునుంచి వస్తోందని చెప్పింది.

జానికీదేవి చెల్లెలు సుజాత ఇంటర్ మీడియట్ పాసయి ఇక చదివే అవకాశంలేక, ఇంట్లో కూర్చుని పుస్తకా లతో కుట్లతో కాలక్షేపం చేస్తోంది. 'ఆ పిల్ల చాల చలాకీ అయినదని' ఆమె చెప్తూవుంటే ప్రభాకరం. చెవులప్పగించి విన్నాడు. జానికదేవే అతనికి చాల హుషారయిన అమ్మా యిగా కనిపిస్తోంది. ఇంకా ఆ చిన్నపిల్ల ఎంత చలాకీగా వుండాలో మరి...అనుకొన్నాడు...ఏదో క్రొత్తలోకంలో ప్రవేశిస్తున్నట్లనిపించింది.

ఉదయం జానకీదేవి చెల్లెలు సుజాత దిగింది. ఆమె రాకతో ఆ యింటికళ ఎక్కువయింది. నవ్వులూ, మాటలూ ఎక్కువయ్యాయి.

కృష్ణమూర్తికి ఆవేళ సెలవురోజు. ఇంట్లోనే వుండి పోయాడు. సుజాత బావదగ్గర్నుంచి కదలలేదు. అక్కడే కూర్చుని కబుర్లు చెప్పసాగింది. జానకి వంటగదినుంచి అప్పు డప్పుడూ వచ్చి, వాళ్ళమాటల్లో కల్పించుకొంటోంది. ప్రభా కరానికి వాళ్ళమాటలు చాలసేపటివరకు సరిగా బోధపడ లేదు. కానీ వింటూవుంటే హాయిగావుంది. నవ్వులు, చమ త్కారాలు...ఏవేవో గమ్మత్తయిన విషయాలు. 'ఇదా జీవి తం' అనుకొన్నాడు. అతనిమీద దేవతలు పన్నీటిజల్లు కురి పిస్తున్నట్లుంది. శరీరం పరవశమై ఆనందంగావుంది. నీరసత్వం గానీ, మనస్సులో తీవ్రతగానీ ఏమీలేవు. అంతా ప్రశాంతం!

ఆ రోజంతా గడచిపోయింది. ఆ సాయంకాలం ఊరవ తలికి షికారు వెళ్ళారు. ఊరవతల ప్రక్కప్రక్కనే రెండు చెరువులున్నాయి. చెరువుల్లో దాదాపు నిండుగా నీళ్ళు న్నాయి. ఒకప్రక్క మామిడితోటలు. ఒకప్రక్క తారురోడ్డు మీద కార్లు, బస్సులు బర్‌మని జారుతూ పోతున్నాయి. నలుగురూ అలా నడుస్తున్నారు. చెరువుకట్టమీద నడుస్తూ, చెరువునీళ్ళలో కదలాడే నీడల జాడలు, సూర్యుని కిరణాల రంగులు...చూస్తూవుంటే హాయిగావుంది. మనసుకు ఎంతో 'ఇంపు'గా వుంది. సుజాత మాట్లాడుతోంది.

"మీరు బ్రహ్మచర్యం ఎంతకాలం సాగిస్తారండీ. అయితే మేష్టారుగారూ! మీరు ఎందుకలా వుండిపోవాలను కొన్నారూ? ఆడవాళ్ళంటే భయమా? జీవితమంటే పిరికి తనమా? లేకపోతే ఎక్కడైనా విఫలులై...?"

"ఏంలేదు...ఏంలేదు. అదేం లేదండి. ఉట్టినే" అన్నాడు దిగులుగా ప్రభాకరం.

"ఫరవాలేదు — చెప్పండి. అంతమంది దగ్గర బల్లగుద్ది వాదించారు; వ్యాసాలు రాశారు; గంభీరోపన్యాసాలు చేశారు. హేమాహేమీల ముందు మీ 'వాదం' మెరిగించి "భేష్ అనిపించుకొన్నారు. నాతో చెప్పలేరా!" అంది సుజాత.

అదో సవాల్ అతనికి!

అవును. తను చెప్పలేడు. ప్రపంచంలో ఎవరిముందైనా రొమ్ము విరుచుకొని నిలబడి ఇదీ నా వాదం. అని తన ధీరత్వాన్నీ చాతుర్యాన్నీ గూడా ప్రదర్శించి తన వాదం వాళ్ళకామోదయోగ్యంగా కనిపించక పోయినా సరే "భేష్" అనేలా చేయగలడు. కానీ ఆమెముందు తను చాల బలహీనుడయిపోతున్నాడు. తన వాదన నోట్లోకి రావడంలేదు. మస్తిష్కంలో వేడిలేదు. నరాల్లో మటుకు కదలిక కనిపిస్తోంది.

మౌనంగా చెరువునీళ్ళ అలలలో ఆడుతున్న నీడల్ని తిలకిస్తున్నాడు. సుజాత రెండు నిముషాలు ఊరుకొని మళ్ళీ సాగించింది! తనెరిగిన బ్రహ్మచారుల్ని గురించి చెప్తోంది. కృష్ణమూర్తి, జానకీదేవి...ముందు దూరంలో నడుస్తున్నారు. ప్రభాకరం సుజాతా వెనకబడిపోయారు. సుజాత అతనితో చనువుగా దగ్గరగా మాట్లాడుతోంది. కంఠంలోంచి గాంభీర్యము, మృదుత్వము మధురత్వము అన్నీ సమపాళ్ళలో కలిసి వొలకబోస్తోంది.

"మేమంతా మొన్న ఒక సినిమాకు వెళ్ళాము. అందులో కథానాయకుడు..." ఆ సినిమాకథంతా చెప్పాకు

పోతోంది సుజాత. ఎందుకు చెపుతుందో అనుకుంటూ శ్రద్ధగా విన్నాడు ప్రభాకరం. వింటున్నంతసేపూ అతనీ ప్రపంచంలో లేడు. సుజాత మాటలు అతనికి కితకితలు పెడుతోంది. కొత్త అనుభవం!

"మరి నేను నడవలేను. తిరిగిపోదాం" అంది సుజాత.

"నేను నీతో ఎంతదూరమైనా సరే నడవగలను. అడవులు, కొండలు, గుట్టలు, సముద్రాలు అవలీలగా దాటేస్తాను. నువ్వు ప్రక్కనుండి మాటలాడుతూ వుంటే చాలు. అంతెందుకు నువ్వు ప్రక్కనున్నావనే 'భావన' చాలు, నడవటానికి శక్తినిస్తుంది. కానీ నిన్నలా 'కంటకపు రస్తా' వెంట నడవనిస్తానా..." అని మనసులో అనుకొన్నాడు ప్రభాకరం. మరుక్షణంలో అతనికే ఆశ్చర్యం కలగజేసింది. తను మునుపటి ప్రభాకరం కాకుండా మరెవరో అయిపోతున్నాడు. ఇలాంటి తలుపులు, ఇంత కవిత్వం కమ్మని భావాలు ఇంత వరకు అనుభవంలో లేదు. శరీరంలో ఎప్పుడూ ఇలాంటి ఉత్తేజం కలగలేదు. మనసెప్పుడూ ఇలా పైకిలేచి పోతున్నట్లు లేదు.

సుజాత "అక్కయ్యా" అని పిలిచింది. వాళ్ళు తిరిగి వచ్చారు.

"ఏమిటి మావాణ్ణి హడలుగొట్టించేస్తున్నావ్. కెమిస్ట్రీ చెపుతున్నావా?" అన్నాడు కృష్ణమూర్తి.

సుజాత గలగలా నవ్వింది.

"ఈలాంటి నవ్వుకోసం ఏ ఆదర్శాన్ని వదులుకుంటేనేం? ఎంత త్యాగంచేస్తేనేం...హృదయంలోనుంచి వచ్చే

ఆ మధురమైన ధ్వనికోసం ఆహుతయిపోతేనే...కాదుకాదు నేను పొరబడుతున్నాను...అన్నిటికన్న మనిషికి ప్రధాన మైనవి "సిద్ధాంతాలు" ఆదర్శాలు కాదేమో! కానీ ఈ ఆదర్శాలేమిటి ఎందుకు, జీవితాదర్శం ఏమిటి? ఒక సిద్ధాంతం కోసం కృషిలో బలైపోవటమా; 'ఆనందం' పొందడానికి నిరంతరం అన్వేషిస్తూ వుండటమా...?ప్రశాంత వాతా వరణం కల్పించుకొని సుఖించటమా ? అసలు ఏది సుఖ మిస్తుంది...ఏది...యేది? తాను ఒకదానితో ఒకదానికి పొటీ లేదేమో? తను సహజంగా పెరగడంలేదు అందరికన్న భిన్నంగా వుండాలని ఇలా అయిపోతున్నాడా... తన సిద్ధాంతం, తన వూహలు నిరాధారాలా...కాదు...అవన్నీ సరయినవే! తను 'తికమక'లో పడివున్నాడు. మామూలు స్నేహితుడికన్న కొంత సన్నిహితురాలు అర్ధాంగి! స్నేహి తులవల్ల...ఏం నష్టం? భార్య పిల్లలు కంటుందా. సంసారం పెద్దదిచేసి ఆర్థికపు వొడిదుడుకులు కలుగజేసి శాంతి నశింప జేస్తుందా...ఇవన్నీ అదుపులోవుంచే వీల్లేదా...ఎందుకు వీల్లేదు. తన ఆలోచనలు సరయిన దారిలో నడవటం లేదు. మొదట్నుంచీ 'తికమక'లో వున్నమాట వాస్తవం... అవును...కాదు...ఛా...ఛీ..."

ఇల్లు చేరుకున్నారు. ప్రభాకరం ముఖం తీవ్రంగా వుండటం గమనించి దారిలో ఎవరూ మాట్లాడలేదు.

భోజనం పూర్తిచేశారు. ప్రభాకరం తప్ప మిగిలిన ముగ్గురూ నవ్వుకుంటూ మాట్లాడుతూనే వున్నారు.

"స్వామీ! ఇంత చైతన్యానికి, ఇంత ఆనందానికి అనర్హుడను!" అనుకొన్నాడు ప్రభాకరం.

ఇక్కడ రెండు రోజులూ రెండు క్షణాల్లా గడచిపోయాయి. కానీ ఒక జీవితకాలంలో పొందదగిన ఆనందాన్ని రెండు క్షణాల్లో పొందినంత సంభరితుడయ్యాడు ప్రభాకరం.

మూడోనాడు ఉదయం ప్రభాకరం ఊరికి బయలుదేరాడు.

స్టేషన్లో చేయి వూపుతూ సన్నగా నవ్వుతున్న సుజాత అతని మస్తిష్కంలో నృత్యం చేయ నారంభించింది.

అతనామెను మరచిపోలేకపోయాడు.

"పెళ్ళి గురించి నీ అభిప్రాయం ఏ కొంతయినా మారిందా?" అని కృష్ణమూర్తి రాశాడు.

"కొద్దిగా మార్చుకున్నాను" అని ప్రభాకరం జవాబు రాశాడు.

ప్రభాకరం తనెరిగిన కుటుంబజీవితాలను మరోసారి జ్ఞాపకానికి తెచ్చుకున్నాడు. "తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లల్ని ఎవ్వరూకూడా సరిగా పెంచడంలేదు. పిల్లలు నాశనమైపోతున్నారు. యువజాతీ నీరసపడి పోతోంది. వారి శారీరక, మానసిక ఆరోగ్యాలు పాడయి 'భవిష్యత్ ప్రపంచం' చాల 'అనారోగ్య కరంగా' తయారయ్యే సూచనలు కనిపిస్తున్నాయి. ఈ తల్లిదండ్రుల్ని మేల్కొల్పాలి. 'కుటుంబ నియంత్రణం' అమలుపరచాలి. కుటుంబాల ఆర్థిక దుస్థితి బాగుపడటానికి అప్పుడు స్త్రీలుకూడా ప్రయత్నించవచ్చు.

అవును. దీన్ని గురించి వ్యాసాలు రాయాలి..." అనుకొంటూ ఇదంతా కృష్ణమూర్తికి ఉత్తరంలో రాశాడు.

ఒకరోజు క్యాంపునుంచి ఇంటికి వచ్చేసరికి కృష్ణమూర్తి ఉత్తరం వుంది.

"ప్రభాకరానికి,

నీ ఉత్తరం అందినది. చాల సంతోషం. నా ఆనందాన్ని అక్షరాలరూపంలో వ్యక్తపరచలేని నా అశక్తతకు చింతిస్తున్నాను. సుజాత ఇక్కడే ఒక ఆఫీసులో ఉద్యోగంలో ప్రవేశించింది. తనే ఇష్టపడి వాళ్ళ నాన్నగారికి ఇష్టంలేకపోయినా చేరింది. ఇప్పుడెవరూ ఆమెను నిందించటంలేదు. నీవుకూడా ఈ వూరొచ్చేస్తే చాల బావుంటుంది. ఇంతకు మునుపు ఈ వూరు వేస్తామంటే 'వద్దని' అక్కడే వేయించుకొన్నావనుకొంటాను. ఇప్పటికీ వూళ్ళో నీ ఉద్యోగం ఖాళీగానే వుంది. నువ్వు 'ఊ' వేసేస్తారనుకొంటాను.

సుజాత నీ పేరు మార్చేస్తుందట !

నీ ఉత్తరంకోసం చూస్తూ వుంటాను.

నీ

కృష్ణమూర్తి."

◆ ◆ ◆

ప్రభాకరానికి కృష్ణమూర్తి వూరికి బదిలీ అయింది. 'పిల్లల పెంపకం' అన్న వ్యాసం రాసి ట్రంకులో వుంచుకొని ప్రభాకరం బయలుదేరాడు. సుజాతకోసం చేతులు చాచుకుని స్టేషన్లో దిగాడు.

—•••—